

Monitor Voedselverspilling

Update 2009 - 2016

Omvang in kilogrammen in Nederland
Han Soethoudt, Martijntje Vollebregt

Samenvatting

Efficiënt omgaan met grondstoffen is één van de grootste uitdagingen voor een duurzamere wereld. Het voorkomen dat voedsel niet door consumenten gegeten wordt, is daarbij essentieel. Net als het zo hoog mogelijk verwaarden van voedselresten als deze in de keten van boer tot en met consument ontstaan.

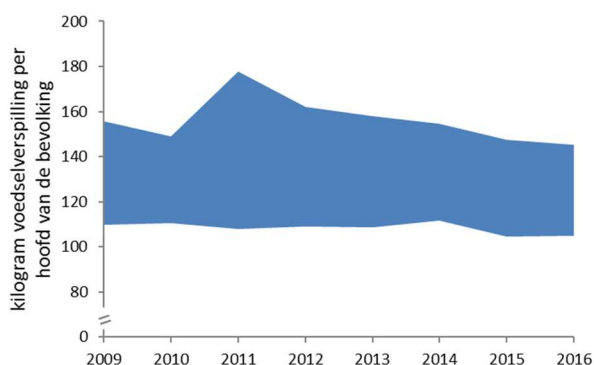
De update Monitor Voedselverspilling 2009 - 2016 laat zien dat de voedselverspilling per hoofd van de bevolking in 2016 in Nederland 105-145 kilogram bedroeg. Deze bandbreedte maakt het niet mogelijk om significante verschuivingen in de bestemmingen (van storten/lozen tot en met veevoer) van voedselresten waar te nemen. Maar, de analyse op de minimale hoeveelheden laat een toename in de bestemming vergisten en een afname in de bestemming verbranden zien.

Monitor Voedselverspilling

De Monitor Voedselverspilling geeft de omvang van voedselresten in Nederland weer gebaseerd op basis van openbare cijfers over afvalverwerking, veevoerproductie, consumentenafval, primaire producties en hernieuwbare energie. De totale hoeveelheid reststromen wordt uitgesplitst naar de bestemmingen voedselbank, veevoer, vergisten, composteren, verbranden en storten/lozen. De bestemmingen veevoer tot en met storten/lozen worden beschouwd als voedselverspilling. De reststromen worden eveneens gesplitst naar vermijdbaar (dat wil zeggen eetbaar) en potentieel vermijdbaar (geen bijproduct en eetbaar, maar om economische, technologische, wettelijke of productintrinsicke redenen niet in de voedselketen gebleven). Als daar aanleiding voor is worden parameterwaarden, die het aandeel voedsel in de reststromen beschrijven, aangepast naar de meest recente informatie. Voor informatie over methode en resultaten voor 2016 verwijzen we naar eerdere rapportages¹.

Geen verandering in omvang voedselverspilling

De voedselverspilling per hoofd van de bevolking in 2016 bedraagt 105-145 kilogram. Dit is een totale hoeveelheid van minimaal 1.781 tot maximaal 2.466 kiloton. Onderstaande figuur laat de ontwikkeling van de onder- en bovengrens van de voedselverspilling over de periode 2009-2016 zien. In 2016 is ten opzichte van 2015 de bovengrens licht gedaald (145 kg ten opzichte van 147 kg), maar is de ondergrens gelijk gebleven (105 kg). Binnen de bandbreedte is daardoor geen toe- of afnemende trend aan te tonen.

Definitie voedselverspilling

Er is sprake van voedselverspilling, als voedsel dat voor menselijke consumptie bedoeld is, hier niet voor wordt gebruikt. De totale hoeveelheid van de verspilling in kilogrammen wordt gesplitst naar de bestemmingen volgens de verwaardingsladder van Moerman. Voedsel dat niet bestemd was voor menselijke consumptie valt niet binnen de definitie en wordt dus niet meegenomen.

Ruim 50% vermijdbare resten verbrand en 50% potentieel vermijdbare resten gecomposteerd

In de monitor wordt de voedselverspilling gesplitst naar verschillende bestemmingen en naar vermijdbaar en potentieel vermijdbaar. Tabel 1 geeft deze dubbele splitsing voor 2016. Van de vermijdbare reststromen wordt ruim 50% verbrand en 20% krijgt de bestemming veevoer. Van de potentieel vermijdbare reststromen wordt 50% gecomposteerd en de overige 50% vindt zijn bestemming in veevoer of vergisting.

2016	Vermijdbaar		Potentieel vermijdbaar	
	minimaal	maximaal	minimaal	maximaal
In kiloton				
Veevoer	279	279	118	118
Vergisten	28	94	145	145
Composteren	59	144	444	654
Verbranden	681	902	0	0
Storten/lozen	27	130	0	0
TOTAAL	1.074	1.549	707	917

Tabel 1: Omvang voedselresten (in kiloton) in Nederland in 2016.

Geen verandering in totale omvang ten opzichte van 2015

In Tabel 2 wordt de relatieve en absolute verandering in de bestemmingen van de voedselresten ten opzichte van 2015 gegeven. De verandering in totale omvang ten opzichte van 2015 is klein, de minimale hoeveelheid is met 1% gestegen en de maximale hoeveelheid met 1% afgenomen. Een relatief grote toename in storten/lozen is zichtbaar, maar in absolute omvang is er geen sprake van een grote verandering. Voor de bestemmingen vergisten, composteren en storten/lozen is het verschil tussen onder- en bovengrens kleiner geworden ten opzichte van 2015. Bij verbranden is het verschil toegenomen. Bij de bepaling van de hoeveelheid voedselresten dat naar veevoer gaat zitten geen schattingen, zodat op deze bestemming geen brandbreedte zit.

2015 naar 2016	Procentuele verandering		Absolute verandering (kiloton)	
	minimaal	maximaal	minimaal	maximaal
Veevoer	5%	5%	20	20
Vergisten	8%	-3%	13	-6
Composteren	1%	-5%	6	-41
Verbranden	-5%	-3%	-33	-24
Storten/lozen	55%	26%	10	27
TOTAAL	1%	-1%	14	-25

Tabel 2: Verandering in omvang van de voedselresten in Nederland in 2016 ten opzichte van de cijfers van 2015.

Verschuiving naar hoogwaardiger verwaarding?

De totale bandbreedte is zodanig dat er geen structurele toe- of afname in de totale omvang te zien is. Wanneer er gekeken wordt naar de ondergrens van de hoeveelheid voedselresten, dan is over de jaren heen een toename in de bestemming vergisten en een afname in verbranden te zien. Dit lijkt te wijzen op een verschuiving naar een hoogwaardiger bestemming. De bestemmingen storten/lozen, composteren en veevoer laten, in de ondergrens, geen stijgende of dalende trend over de jaren zien.

Wijziging in parameters en correctie 2015 resultaten

In de onderliggende data is een toename in de bestemming storten/lozen gemeld. Ook in 2015 was het volume met deze bestemming toegenomen, maar werd toen als uitschieter beschouwd. Omdat de bestemming storten/lozen aanzienlijk bijdraagt aan de omvang van de voedselresten, is contact gezocht met Rijkswaterstaat, Afvalbeheer. Op basis van een analyse van de afvalregistratiecodes (Euralcodes) in de categorie storten/lozen concludeert RWS dat de toename slechts in zeer beperkte mate is toe te schrijven aan toename van organisch afval. De parameter "aandeel organisch afval in storten/lozen" is daarom aangepast en resulteert in een aanpassing van de omvang van voedselresten met bestemming

storten/lozen in 2016. De parameterwijziging is ook doorgevoerd in de cijfers over 2015 wat leidt tot een verlaging van de maximale omvang van storten/lozen in 2015 van 160 naar 103 kiloton. In 2015 was de hoeveelheid voedselverspilling na deze correctie minimaal 1.767 en maximaal 2.491 kiloton, of 105-147 kg per hoofd van de bevolking.

¹ H. Soethoudt, T. Timmermans, Monitor Voedselverspilling, Mid-term rapportage, Wageningen UR Food & Biobased Research 1372, 2013

H. Soethoudt, H. Bos-Brouwers, Monitor Voedselverspilling, update 2003-2012, Wageningen UR Food & Biobased Research 1486, 2014

H. Bos-Brouwers, H. Soethoudt, M. Vollebregt, M. van der Burgh, Monitor Voedselverspilling, update 2009-2013, Wageningen UR Food & Biobased Research 1541, 2015

H. Soethoudt, M. Vollebregt, M. van der Burgh, Monitor Voedselverspilling, update 2009-2014, Wageningen UR Food & Biobased Research 1703, 2016

H. Bos-Brouwers, H. Soethoudt, M. Vollebregt, M. van der Burgh, Monitor Voedselverspilling, update 2009-2015, Wageningen UR Food & Biobased Research 1747, 2017

Het project is uitgevoerd in 2017 in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en gefinancierd vanuit beleidsondersteunende onderzoeksgelden. Wageningen Food & Biobased Research heeft haar onderzoek onafhankelijk en integer verricht.